Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

Беларускі універсітэт

Орган парткома, рэктарата, камітэта ЛКСМБ, прафкома і мясцкома Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя В. І. Леніна

№ 32 (274) | Панядзелак, 26 лістапада 1956 года | Цана 20 кап.

БОЛЬШ УВАГІ ВУЧОБЕ І БЫТУ

Комуністычная партыя і совецкі народ праяўляюць выключна вялікія клопаты аб студэнтах. Ні ў адной з капіталістычных краін навучаючаяся моладзь не мае такіх умоў для жыцця і вучобы, як у нас. І многія правільна разумеюць свае абавязкі перад Радзімай, аддаюць усе свае сілы і магчымасці справе авалодання ведамі, рыхтуюцца стаць высокаякаснымі спецыялістамі сваёй справы. Такія студэнты, як Зяцькоў, Каленчыц і многія другія, спалучаюць выдатную вучобу з актыўнай грамадскай дзейнасцю, паказваюць прыклад добрасумленных адносін да сваіх абавязкаў.

Але сярод нас ёсць яшчэ і такія таварышы, якія лічаць за гонар прапусціць як мага больш лекцый, не жадаюць самастойна працаваць над кнігай, сістэматычна, з сесіі ў сесію, атрымліваюць нізкія адзнакі. Да такіх студэнтаў у першую чаргу адносяцца Татур (геафак), Хлынцаў і Рыбак (філфак), Лемяшонак і Кудзін (фізмат). Немалую долю адказнасці за гэта нясе наша прафсаюзная арганізацыя, якая заклікана глыбока вывучаць патрэбы студэнтаў, цікавіцца іх бытам і вучобай, аказваць ім усебаковую падтрымку і дапамогу. Нажаль, гэта не заўсёды робіцца.

У мінулым навучальным годзе, прафком універсітэта слаба змагаўся за павышэнне дысцыпліны і паспяховасці студэнтаў, ліберальна адносіўся да прафоргаў на курсах, якія абмяжоўвалі сваю дзейнасць толькі зборам членскіх узносаў. Пытанні быту і паводзін студэнтаў ставіліся не з дастатковай прынцыповасцю. Вядомы выпадкі, калі па віне студэнтаў наносілася шкода дзяржаўнай маёмасці. Аднак вінаўнікі не былі прыцягнуты да матэрыяльнай адказнасці.

Немалаважную ролю ў справе павышэння паспяховасці адыгрываюць навукова-даследчыя гурткі. Аднак гэтае важнае пытанне выпала з поля зроку прафкома. У навукова-даследчай рабоце не адчувалася кіруючай рукі прафсаюзнай арганізацыі. Члены прафкома фактычна з'яўляліся толькі рэгістратарамі падзей, а не іх арганізатарамі.

Да гэтага часу на нізкім узроўні стаіць грамадскі кантроль за дысцыплінай і парадкам у інтэрнатах. Студкомы і санітарныя камісіі не прынцыпова падыходзяць да вырашэння гэтага пытання, не патрабуюць ад адміністрацыйна-гаспадарчых работнікаў неадкладнай ліквідацыі выяўленых недахопаў. Назіраюцца выпадкі, калі асобныя старасты не жадаюць пускаць у пакой членаў студкома і санкамісіі.

Патрэбна, каб прафком прымаў больш рашучыя меры да парушальнікаў дысцыпліны.

Пытанні быту і павышэння паспяховасці студэнтаў цесна звязаны паміж сабою. Ад правільнай арганізацыі дзейнасці прафкома, ад паляпшэння стылю яго работы, павышэння ўзроўню кіраўніцтва профсаюзнымі арганізацыямі факультэтаў і прафоргамі на курсах залежыць поспех у справе ліквідацыі недахопаў у вучобе і дысцыпліне студэнтаў.

Студэнты чакаюць, што новы склад профсаюзнага камітэта праявіць належную ініцыятыву, настойлівасць і прынцыповасць, каб паспяхова вырашыць пастаўленыя перад ім пачэсныя і адказныя задачы.

На трэцім курсе хімічнага факультэта ідуць лабараторныя заняткі па аб'ёмнаму аналізу. Людміла Лімантава (на пярэднім плане) робіць запісы назіранняў.
Фото ПІЛЬШЧЫКАВА.

СПРАВАЗДАЧА ПАРТКОМА

22 лістапада адбыўся агульнауніверсітэцкі справаздачна-выбарчы партыйны сход. З справаздачным дакладам партыйнага камітэта выступіў сакратар камітэта т. Старавойтаў В. І.

Па дакладу выступіла многа комуністаў, якія ўскрылі наяўныя недахопы ў рабоце партарганізацыі і асобных комуністаў.

Абран новы склад парткома.

Падрабязная справаздача аб сходзе будзе змешчана ў наступным нумары нашай газеты.

СА ЗДЫМКАЎ, ПАСТУПІЎШЫХ НА КОНКУРС.
Голубі на Краснай плошчы. Фото В. ДАШУКА.

ПА УНІВЕРСІТЭТУ

★ ★ ★

У студэнцкіх навуковых гуртках

СНТ РАСПАЧАЛА РАБОТУ

На геолага-геаграфічным факультэце з пачаткам вучэбнага года распачалі работу навукова-даследчыя гурткі: геалагічны, эканамічнай і фізічнай геаграфіі.

Вялікую даследчую работу правялі ў мінулым годзе гэтыя гурткі. Сем работ атрымалі ацэнку першай катэгорыі. Сярод іх работы Л. Цвёрдахвалавай, Н. Чартко, І. Пушчына і другіх. Даследаванне студэнта IV курса І. Пушчына дае магчымасць удакладніць граніцу ледніковых адкладанняў у Беларусі.

У гэтым годзе старшынёй СНТ факультэта абрана студэнтка III курса Ларыса Жукава. У кожным гуртку праведзена ўжо па два пасяджэнні. На першым былі вырашаны арганізацыйныя пытанні, зацверджана тэматыка дакладаў. Далейшая работа гурткоў паказала, што студэнты з вялікай цікавасцю рыхтуюцца да дакладаў.

Нядаўна на пасяджэнні геалагічнага гуртка з вялікай увагай быў заслухан даклад студэнта V курса Е. Гуціна «Геалагічная будова Якаўлеўскага жалезаруднага месцазнаходжання і методыка яго разведкі». З няменшай цікавасцю праслухалі гуртkоўцы і даклад Г. Емельянава «Новыя механізаваныя спосабы праходу шурфаў у рыхлых адкладаннях».

На пасяджэннях гурткоў фізічнай і эканамічнай геаграфіі вырашана акрамя абмеркавання зробленых дакладаў рабіць агляд навуковых часопісаў і кароткія паведамленні аб геаграфічных навінах.

З цікавымі дакладамі на гуртках выступаюць выкладчыкі. Так, асістэнт Л. Я. Пятрова на пасяджэнні гуртка фізічнай геаграфіі зрабіла даклад аб паездцы ў Югаславію. Дацэнт В. А. Дзяменцьеў раскажа аб паездцы па Карэі.

Работа гурткоў заўсёды знаходзіцца ў цэнтры ўвагі кіраўніцтва СНТ і выкладчыкаў факультэта.

Зараз у рабоце гурткоў удзельнічае намнога больш студэнтаў, чым у мінулым годзе. І сярод іх многа першакурснікаў.

І. СТАРАВОЙТАЎ.

* * *

Сярод факультэтаў, на якіх працуюць студэнцкія навуковыя гурткі, бадай адно з першых месц займае біялагічны, на якім рэгулярна працуе дзевяць гурткоў. Студэнты павышаюць свае веды, займаюцца навуковымі даследаваннямі ў такіх гуртках, як сістэматыкі раслін, гідрабіялогіі, заалогіі пазванковых, фізіялогіі чалавека і жывёл.

Актыўна наведваюць іх студэнты. Большасць з членаў гурткоў працуюць тут па некалькі год.

Зараз студэнты атрымалі тэмы работ і займаюцца дэталёвым вывучэннем і распрацоўкай іх. Многа цікавых тэм, навуковых дакладаў прапанавана членам гуртка сістэматыкі раслін. Тут ёсць тэмы і аб лекавых раслінах, і аб падснежным развіцці раслін і многа іншых, якія сапраўды змогуць зацікавіць даследчыкаў.

А. ЧАРНЕНКАВА.

* * *

22 работы прадставілі на гарадскі агляд студэнцкіх навуковых работ навукова-даследчыя гурткі гістарычнага факультэта. Сярод іх многа цікавых даследаванняў па гісторыі розных вякоў, якія атрымалі высокую ацэнку.

Асабліва цікавай з'яўляецца работа Гузавай. Яна распрацавала тэму аб барацьбе антычнага сялянства за мір па камедыях Арыстафана.

Па некалькі год працавалі над сваімі навуковымі даследаваннямі студэнты Сінічкін і Гірдзюк, увагу якіх прыцягнулі тэмы: «Утапічны соцыялізм Р. Оуена» і «Гістарычны светапогляд Чэрнышэўскага».

Зараз усе гурткі гістарычнага факультэта распачалі работу.

Я. ІВАНЮТА.

★ ★ ★

ІДУЦЬ СЕМІНАРЫ

Ажыўлена і пры вялікай актыўнасці студэнтаў праходзяць семінарскія заняткі па гісторыі КПСС і гісторыі сярэдніх вякоў на другім курсе гістарычнага факультэта. Вялікую ролю ў гэтым адыгрывае старанная падрыхтоўка студэнтаў да семінараў, удумлівая праца над творамі класікаў марксізма-ленінізма.

Часта выступаюць на занятках студэнты В. Манько, І. Сяргееў, Н. Скроба і другія. Заўсёды глыбока разбіраюць пастаўленае пытанне Макарава, Вахніна, Напрэеў.

Добрая падрыхтоўка да семінарскіх заняткаў дапаможа другакурснікам выдатна здаць экзамены па гэтых прадметах.

Я. ГОМАН.

ВЕЧАР СУСТРЭЧЫ

Цікава і весела прайшоў нядаўна вечар у студэнтаў II курса аддзялення матэматыкі. Да сябе на вечар яны запрасілі студэнтаў II курса энергетычнага факультэта Політэхнічнага інстытута.

Студэнт IV курса філфака Лапцёнак прачытаў даклад «Аб таварыстве і дружбе». Цікавай і разнабаковай была мастацкая частка вечара. Курсавы хор у складзе 22 чалавек выканаў песню з кінофільма «Вясна на Зарэчнай вуліцы», а таксама вальс з кінакарціны «Розны лёс» і іншыя. З вялікім поспехам на вечары выступіў студэнт энергафака Політэхнічнага інстытута Груша, які выканаў арыю Пятра з оперы «Наталка-Палтаўка» і «Лунную серенаду» з кінофільма «Вярніся ў Сарэнта».

Ф. МАЙСЕЙШЫН.

БЕРАЖЫ ЧАС!

★ ★ ★

Самастойная праца— галоўнае ў вучобе

Не ведаю, ці цяжка вучыцца на нашым факультэце, але мне здаецца, што ніводзін выкладчык любога факультэта не стане патрабаваць ад студэнтаў чагосьці звышнатуральнага, немагчымага. Усюды неабходна адно—сапраўдныя, трывалыя веды. Каб атрымаць іх, кожны студэнт павінен звярнуць асаблівую ўвагу на арганізацыю самастойнай працы. Толькі самастойная праца на працягу ўсяго навучальнага года над асноўнымі прадметамі дае магчымасць студэнту па-сапраўднаму авалодаць курсам, добра падрыхтавацца да экзаменаў. Да гэтай думкі я прышоў у час экзамена па дыферэнцыяльных ураўненнях, які мы здавалі ў чацвертым семестры і які з'явіўся для нас самым цяжкім за ўвесь час вучобы ва універсітэце. Калі-б я не займаўся на працягу ўсяго года гэтым прадметам, то наўрад ці атрымаў-бы выдатную адзнаку.

Чуў я ад некалькіх студэнтаў, што для самастойных заняткаў нельга знайсці часу. Безумоўна, пакуль што мы перагружаны лекцыямі і практычнымі заняткамі. Але кожны можа знайсці час і для самастойнай работы. У мяне, напрыклад, на гэта ўходзіць па 3—4 гадзіны штодзённа; яны і дапамагаюць мне здаваць экзамены на «выдатна».

Увогуле я лічу, што той, хто адмовіўся ад самастойнай работы, ніколі не атрымае глыбокіх і трывалых ведаў.

В. РУСАК,
студэнт III курса аддзялення матэматыкі.

Закончыліся лекцыі. Можна крыху адпачыць, пачытаць часопіс, прагледзець свежы нумар газеты. На гэта ўходзіць гадзіна-другая. А потым пара рыхтавацца да наступных заняткаў.

Студэнт II курса фізіка-матэматычнага факультэта Уладзімір Рубанаў сустракае кожную сесію добра падрыхтаваным. У яго заліковай кніжцы стаяць толькі выдатныя адзнакі. Такіх поспехаў Уладзімір дасягнуў толькі дзякуючы рэгулярным самастойным заняткам і правільнай планіроўцы рабочага часу.

НА ЗДЫМКУ: У. Рубанаў за падрыхтоўкай заняткаў па фізіцы.

Фото П. Беражкова.

*

За ГОНАР школы

У кабінеце гісторыі КПСС цішыня. І толькі зрэдку гэты спакой парушаецца шамаценнем лістоў кнігі ды поўпрыглушаным шэптам.

Міжволі спыняецца позірк на двух студэнтках. Па напружаных тварах відаць, што рыхтуюцца яны з усёй сур'ёзнасцю. Адна з іх адарвалася ад кнігі.

— Цяпер, Рыта, мне ўсё зразумела. А як табе?

— Выйдзем, Жанна, на калідор, праверым засвоенае, — прапанавала сяброўка.

...Цыбулька Жанна і Звонак Рыта—студэнткі першага курса хімічнага факультэта. Да семінарскіх заняткаў яны заўсёды рыхтуюцца разам. Так зручней, бо можна параіцца, ды і праверыць сябе лепш.

Асабліва патрабавальна ставіцца да сябе Жанна. Рыхтуючыся да практычных заняткаў, яна выкарыстоўвае ўсю неабходную літаратуру, незразумелае перачытвае па некалькі разоў.

— Не было выпадку, каб Жанна з'явілася калі-небудзь на заняткі слаба падрыхтаванай, — расказвае комсорг курса Нікалай Сокалаў.— Прыходзіцца толькі здзіўляцца, як ёй хапае часу.

Маці Жанны—Клаўдзія Васільеўна — настаўніца. Яна яшчэ з першага класа прывучыла дачку берагчы час. Строга захоўваць рэжым дня стала потым неабходнасцю дзяўчынкі. І гэта вельмі дапамагло ёй паспяхова займацца ў школе і закончыць яе з залатым медалем.

Паступіўшы ва універсітэт, Жанна па-ранейшаму беражэ кожную мінуту, умела выкарыстоўвае вольны час. Ей хапае часу і грамадскія абавязкі выконваць, і займацца ў секцыі гімнастыкі, і чытаць мастацкую літаратуру, і ў кіно схадзіць і добрасумленна рыхтавацца да семінарскіх і практычных заняткаў. І ўсё-ж Жанна сваёй работай незадаволена. Яе хвалюе адно пытанне: як здаць зімовую сесію? Гэта-ж першы экзамен ва універсітэце! Скажам больш. Зімовая сесія будзе не толькі экзаменам для Жанны, але і сур'ёзным выпрабаваннем для школы, якая выдала ёй залаты медаль.

Адстаяць гонар сваёй школы—пачэсны абавязак кожнага першакурсніка-медаліста.

Ф. САВІЦКІ.

Усяму свой час

Даволі часта на прапанову ўступіць у гурток мастацкай самадзейнасці ці ў спартыўную секцыю ад студэнтаў можна пачуць:

— Не, нічога не будзе. У мяне на вучобу не хапае часу, а тут гурткі, секцыі...

Раней такой думкі прытрымліваўся і я,— увесь час сядзеў над падручнікамі і канспектамі, займаўся амаль без перапынку і ў выніку аказалася, што нічога толкам я не вывучаў. Акрамя стомленасці такія заняткі мне нічога не давалі.

І я зразумеў, што навуку ў лоб не возьмеш. Трэба не толькі настойліва працаваць, але і ўмела адпачываць. Для гэтага неабходна толькі дакладна спланаваць свой час. Так я і зрабіў. Знайшоўся час для заняткаў і ў лыжнай секцыі, і для выканання грамадскіх даручэнняў, і для ўдзелу ва універсітэцкім хоры. Гэта ніколькі не перашкаджае мне паспяхова вучыцца, а, наадварот, дапамагае: ужо чатыры экзаменацыйныя сесіі я здаў на «выдатна» і «добра».

На нашым факультэце многа студэнтаў, у якіх можна павучыцца, як трэба берагчы кожную мінуту. Студэнтку IV курса Ніну Марук можна бачыць і сярод удзельніц універсітэцкага хору, і на лыжнай трэніроўцы, і ў чытальнай зале.

А вось Астрамецкі Е. і Сачык В.—студэнты III курса не ўмеюць берагчы час. Яны часта прапускаюць лекцыі, не выконваюць ніякіх грамадскіх даручэнняў, займацца пачынаюць толькі ў час сесіі і, відавочна, не могуць пахваліцца сваімі ведамі.

На маю думку, комсамольскія і профсаюзныя арганізацыі курсаў павінны цікавіцца, як студэнты плануюць свой час. Тады-б у іх склалася дакладнае ўяўленне аб тым, хто і як рыхтуецца да заняткаў, чым займаецца. Гэта-б дапамагло ў значнай меры пазбавіцца ад такога прыкрага становішча калі ва ўсіх склонах пачынаюць называць про звішчы студэнтаў, «праваліўшых» сесію.

С. МЯЧКОЎСКІ,
студэнт III курса хімічнага факультэта.

ПАРТЫЙНАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ Ў БАРАЦЬБЕ ЗА ПАСПЯХОВАСЦЬ

Рост соцыялістычнай вытворчасці ў перыяд паступовага пераходу ад соцыялізма да комунізма з кожным днём узмацняе патрабаванні да падрыхтоўкі савецкіх спецыялістаў, да работы вышэйшых навучальных устаноў. Партыйная арганізацыя фізіка-матэматычнага факультэта мабілізуе ўсе сілы свайго калектыву на далейшае паляпшэнне падрыхтоўкі высокакваліфікаваных спецыялістаў, актыўных будаўнікоў комуністычнага грамадства, палкіх патрыётаў нашай Радзімы. Партарганізацыя факультэта мае для гэтага значныя сілы. Актыўным нашым памочнікам выступае комсамольская арганізацыя факультэта, у якой састаіць каля 800 чалавек.

Цэнтрам вучэбнай і выхаваўчай работы ў ВНУ з'яўляецца студэнцкая група. Іменна калектыў групы заклікан штодзённа выхоўваць у студэнтаў пачуццё адказнасці перад дзяржавай за сваю вучобу, прыцягваць іх да актыўнага грамадскага жыцця. У большасці вучэбных груп факультэта маецца здаровы, працаздольны калектыў, які склаўся ў барацьбе з цяжкасцямі, у паспяховым рашэнні пытанняў вучобы і дысцыпліны. Іменна так craраліся зладжаныя калектывы ў 1, 2 і 3-яй групах IV і V курсаў аддзялення фізікі, 2 і 3-яй групах III курса аддзялення матэматыкі і ў многіх іншых. У гэтых групах у зімнюю экзаменацыйную сесію была толькі адна нездавальняючая адзнака, а ў летнюю—ніводнай.

У зімнюю экзаменацыйную сесію было 34 нездавальняючых адзнакі на аддзяленні фізікі і 24—на аддзяленні матэматыкі. Партыйнае бюро факультэта на сваім пасяджэнні сумесна з комсамольскім актывам і выкладчыкамі ў пачатку другога семестра заслухала студэнтаў, якія ў зімовую сесію атрымалі нездавальняючыя адзнакі. Партбюро пазнаёмілася, як гэтыя студэнты працуюць над вучэбнымі матэрыяламі, як яны размяркоўваюць свой час, як жывуць і адпачываюць. Аказалася, што большасць з іх нерэгулярна займалася на працягу семестра, прапускала лекцыі, практычныя заняткі. Гэта такія студэнты, як Л. Басякоў, Е. Горскі, А. Лемяшонак, Г. Сцепанчук і другія.

У выніку шырокага абмеркавання вынікаў зімняй сесіі і дзейсных мер, якія прыняло партыйнае бюро, паспяховасць на фізмаце прыкметна палепшылася. У летнюю сесію мінулага навучальнага года на аддзяленні фізікі было толькі 8 нездавальняючых адзнак, а на аддзяленні матэматыкі—15. У параўнанні з папярэдняй сесіяй гэта было вялікае дасягненне.

Важную ролю ў павышэнні паспяховасці кожнага студэнта і групы цалкам адыгрывае выкладчык, які адказвае за вучэбную і выхаваўчую работу групы і які сваім жыццёвым вопытам дапамагае студэнту ў арганізацыі самастойнай працы, ў размеркаванні часу. Заслужаным аўтарытэтам у сваіх групах карыстаюцца тт. Д. А. Супруненка, Е. А. Мурашка, І. І. Пятроўскі, С. А. К[illegible]коў, Л. В. Шыбаева і многія другія. Яны ведаюць, як жыве кожны студэнт, што ён робіць за сценамі універсітэта, як у абстаіць справа з выкананнем вучэбных заданняў, у якім матэрыяльным становішчы ён знаходзіцца.

Але было-б памылкова думаць, што ў нас усё добра. Мы лічым асноўнай слабасцю выхаваўчай работы са студэнтамі іменна тое, што не заўсёды наш партыйны ўплыў даходзіць да кожнай групы. У многіх студэнцкіх групах няма ніводнага комуніста.

Партыйная арганізацыя факультэта лічыць адной з важнейшых задач паляпшэнне кіраўніцтва студэнцкімі групамі, узмацненне партыйнага ўплыву на кожнага студэнта. Агітацыйная работа ва ўмовах ВНУ павінна быць накіравана на паляпшэнне паспяховасці і ўмацаванне дысцыпліны. Агітатар павінен увязваць любую сваю гутарку з жыццём групы і факультэта. У справе паляпшэння паспяховасці студэнтаў вялікае значэнне мае метадычная работа кафедраў. Па гэтаму пытанню партыйнае бюро факультэта ў мінулым навучальным годзе на сваім пасяджэнні заслухала кафедру дыферэнцыяльных ураўненняў і кафедру матэматычнага аналізу. Былі ўскрыты недахопы ў справе арганізацыі вучэбнага працэсу і метадычнай работы асобных выкладчыкаў, як, напрыклад, асістэнта тав. Г. Гіль. Прыняты былі канкрэтныя меры па ліквідацыі гэтых недахопаў.

Неабходна, каб наш факультэт заўсёды ўдала спалучаў тэарэтычную падрыхтоўку студэнтаў з практыкай, якая займае значнае месца ў вучэбным працэсе. Адна арганізацыя правядзення практыкі, і асабліва вытворчай, жадае быць лепшай. Толькі адзінкі лепшых выпускнікоў узялі тэмы дыпломных работ непасрэдна на заводах горада Мінска. Іх работы, безумоўна, будуць мець практычную каштоўнасць для вытворчасці. Але такіх работ на факультэце ўсяго шэсць.

Партыйная арганізацыя ўзняла пытанне аб абсталяванні майстэрняў на факультэце з мэтай прывіць студэнтам пэўныя навыкі ў практычнай рабоце на станках, у вырабе самімі студэнтамі прасцейшых прыбораў і прылад. Пытанне політэхнізацыі—вельмі важнае, асабліва для фізікаў і матэматыкаў. Неабходна, каб адміністрацыя універсітэта пайшла насустрач нам і аказала самую дзейсную дапамогу факультэту ў арганізацыі майстэрняў.

Важным звяном ў падрыхтоўцы высокакваліфікаваных спецыялістаў з'яўляецца ўцягненне студэнтаў у навукова-даследчую работу. Аднак на гэтым участку ў нас яшчэ ёсць многа недахопаў. СНТ і яго газета слаба займаюцца прапагандай навуковых ведаў. Партыйнай арганізацыі факультэта ў гэтым пытанні трэба зрабіць яшчэ вельмі многа.

І. ЗЯЦЬКОЎ,

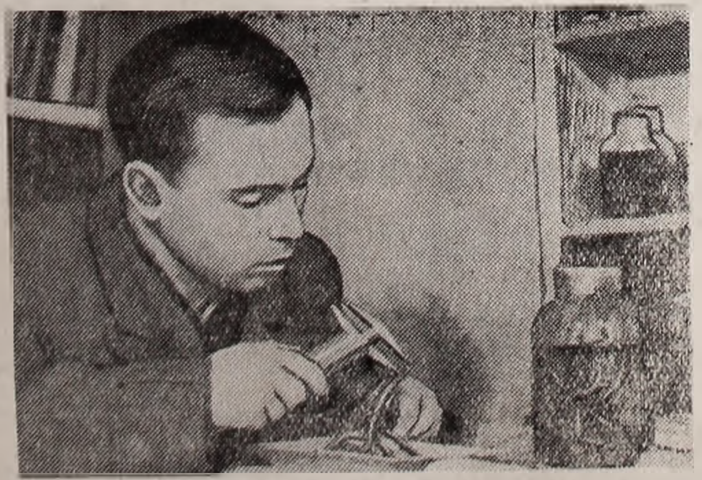

Юрый Сапажэнкаў—выпускнік біёлага-глебавага факультэта. Ён ужо некалькі год займаецца вывучэннем рэптылій Беларусі. А зараз ён на гэтую тэму рыхтуе дыпломную работу.

Фото М. Пільшчыкава.

Гісторыя без канца

«Не адкладвай на заўтра тое, што можна зрабіць сёння», — гаворыць народная мудрасць. Але студэнт IV курса аддзялення матэматыкі Барыс Арван не згаджаецца з гэтым.

— Дурні тыя, хто склаў такую прыказку,—яшчэ ў мінулым годзе сказаў ён аднакурснікам.—Куды лепш гучыць: «Не адкладвай на заўтра тое, што можна зрабіць паслязаўтра». Абвясціў і сам здзівіўся, як гэта ён дадумаўся да такой хітравумнай фразы, якой вырашаў адразу шмат цяжкіх пытанняў. І вывучэнне замежнай мовы адразу страціла ўсю вагу і зрабілася лёгкім-лёгкім.

«Ну чаго я буду хадзіць на заняткі па замежнай мове, растрачваць свае маладыя сілы на пераклад тэкстаў з нямецкай мовы?»—падумаў ён і з палёгкай уздыхнуў.

Дарэмна спадзявалася выкладчыца нямецкай мовы сустрэць пасля гэтага Арвана. Ён быццам растварыўся ў стракатай студэнцкай масе.

Хутка ляцеў час. Усе здалі знакі, а Арван і не пачынаў нават перакладаць. Але-ж, нарэшце, ен здагадаўся, што ўсё гэта яму можа вылезці бокам, і яго ахапіла злосць.

Доўга злаваўся Арван, а зрабіць нічога не мог. Давялося перакладаць абрыдлыя «тысячы».

Дні і ночы сядзеў, апетыт згубіў, зялёныя колы перад вачыма забегалі. І ўсё-ж-такі пераклаў на зло ўсім. Хацеў здаваць, а яму і кажуць:

— Позна, даражэнькі. Тэрмін здачы ўжо мінуў.

Што рабіць Арвану? Пачаў ён тонка намякаць на тое, што ўвесь час быў заняты, працаваў над праблемаю вынаходніцтва пораху. Але выкладчык яму не паверыў. І пачаў тады Арван праліваць кракадзілавы слёзы, прасіць выкладчыка прыняць «тысячы». І над Арванам змілаваліся. Але праз нейкі час з ім здарылася такое ж самае няшчасце. Было гэта перад самай летняй сесіяй. І цвёрда вырашыў тады Барыс, што лепш не адкладваць на заўтра тое, што можна зрабіць сёння.

— Разумныя людзі, відаць, склалі гэтую прыказку, — думаў ён расчулена.

Але прайшло лета, пачаўся новы навучальны год. І зноў не бачыць выкладчыца нямецкай мовы Барыса Арвана.

А на чацвертым курсе аддзялення матэматыкі яшчэ больш моцна гучыць голас Арвана:

— Не адкладвай на заўтра тое, што можна зрабіць паслязаўтра.

О. ЯНОЎСКІ.

ЗА СПРАВУ БРАЦЦА САМІМ

(З XVI профсаюзнай канферэнцыі)

* * *

18 лістапада адбылася XVI профсаюзная канферэнцыя БДУ. Дэлегаты яе заслухалі і абмеркавалі справаздачны даклад профсаюзнага камітэта, зроблены старшынёй прафкома Д. Марчанка. Былі заслуханы таксама справаздачы праўлення клуба (дакладчык Г. Герасіменка), рэвізійнай камісіі прафкома (дакладчык т. Давыдаў) і касы ўзаемадапамогі (дакладчык т. Шапчыц).

У спрэчках выступіла 16 чалавек. На канферэнцыі былі ўзняты пытанні, якія хвалююць усю грамадскасць універсітэта.

Па абмяркоўваемых пытаннях канферэнцыя прыняла разгорнутую рэзалюцыю. Выбраны новы склад прафкома, рэвізійнай камісіі, праўлення клуба.

У БЫЦЕ НЕ ПАВІННА БЫЦЬ ДРОБЯЗЕЙ!

Гэты лозунг прагучэў у справаздачным дакладзе старшыні профсаюзнага камітэта Д. Марчанкі. Сапраўды, у студэнцкім быце ўсё важна. Часам тое, што ў нас прывыклі лічыць дробязямі, мае немалаважнае значэнне ў нашым паўсядзённым жыцці, вучобе, у вырашэнні многіх спраў, за якія бярэцца студэнты.

Усе нашы інтэрнаты недобраўпарадкаваны. Дэлегат т. Пушчын (геолага-геаграфічны факультэт) гаварыў, што ў інтэрнаце па вуліцы Свердлава многія вокны і форткі не зашклёны, не маюць кручкоў і петляў. У 124-м і 126-м пакоях дзверы ледзь трымаюцца, хаця студэнты неаднаразова прасілі адраманціраваць іх. У інтэрнаце холадна, таму што ў сістэме паравога ацяплення працуе толькі адзін кацёл. Гэта тым больш абуражае, што студэнты сваімі сіламі выкапалі роў, каб падвесці да інтэрната цеплацэнтраль. Але гаспадарнікі не давялі справу да канца, і ўся работа— не толькі работа. але і значная сума дзяржаўных грошай прапала дарэмна.

Многія гаварылі аб тым, што студэнты дрэнна забяспечаны гаспадарча-інвентарнымі прыладамі. У пакоях не хапае крэслаў, настольных абрусаў, сурвэтак. Адсутнічаюць вешалкі, мала вёдзер, графінаў, тазікаў, фіранак і г. д. У прафкоме і адміністрацыйна-гаспадарчай часткі лічаць, што студэнты цалкам забяспечаны пасцельнымі прыналежнасцямі. Але ў якім стане гэтыя прыналежнасці, ніхто і ведаць не хоча. Дэлегат т. Платонаў (юрфак) не перабольшваў, калі сказаў, што такія рэчы годны толькі на ўтыльсыравіну. Між іншым, скажам словамі рэктара т. К. І. Лукашова, што адміністрацыйна-гаспадарчая частка трымае ў рэзерве значную колькасць крэслаў, тазікаў, вёдзер і карыт. Чаму іх не даюць у інтэрнаты, пакуль што незразумела. Дэлегаты гаварылі і аб тым, што ў інтэрнатах часта адсутнічае святло, не бывае вады. Да нас збіраюцца прыехаць у госці студэнты Ленінградскага універсітэта, і правільна сказала дэлегатка філфака т. Усціновіч, што мы не зможам прыняць іх, саромна будзе за наш быт.

Ёсць у нас такія «дробязі», якія сядзяць вялікай стрэмкай на нашым целе. Самая небяспечная стрэмка—гэта парадак прадастаўлення студэнтам інтэрната. Гэта такая «дробязь», ад якой залежыць лёс людзей, іх жыццё.

Дэлегат т. Клімаў расказаў на канферэнцыі, што студэнт 1-га курса філфака Рэкуць мае патрэбу ў інтэрнаце, таму што па матэрыяльнаму становішчу не можа наняць кватэру ў горадзе. Аднак у інтэрнат яго не пасялілі. Яму даводзіцца хадзіць з аднаго месца ў другое, начаваць на адным ложку з аднакурснікамі. Наогул, чалавек не мае дзе прытуліцца.

Сапраўды, у чым-жа прычына? Адкажам коратка і прама: у бюракратызме.

Універсітэт мае пяць інтэрнатаў на 1700 месц. Вядома, усіх студэнтаў забяспечыць месцамі ў інтэрнатах немагчыма. Тады павінна быць адзіна правільнае рашэнне—забяспечыць найбольш маючых патрэбу. Хто найлепш ведае студэнтаў?—Самі студэнты, профсаюзная і комсамольская арганізацыі. А хто вырашае пытанні прадастаўлення інтэрната?—часта адзін тав. Бярэзін.

Так, толькі сам прарэктар Барыс Нікалаевіч Бярэзін, уласнаручна і беспаваротна! І пасля яго рэзалюцыі грош цана ўсім іншым рэзалюцыям! Хадзьба ва ўсякія іншыя арганізацыі і інстанцыі бескарысная. Хочаш быць у інтэрнаце—дабівайся яго ўсімі праўдамі і няпраўдамі ў т. Бярэзіна.

Як расказала дэлегатка хімфака т. Марук, студэнт III курса Маркін працаваў у час летніх канікул на ўборцы ўраджаю на цаліне. Бацька яго, сам здымае кватэру і аказаць сыну дапамогі не можа. Нягледзячы на гэта, месца для студэнта Маркіна ў інтэрнаце не знаходзіцца, а яго заява з просьбай пасяліць у інтэрнат уся спісана рэзалюцыямі, дарэчы сказаць, даволі бюракратычнымі. Студэнт II курса таго-ж факультэта Якаўлевіч не мае патрэбы ў інтэрнаце і нават не пісаў заявы, але без ведама профбюро і дэканата пасялены ў інтэрнаце. У каменданта інтэрната захоўваецца магічны дакумент—запіска на лістку з насценнага календара: «Прашу ўсяліць..», і подпіс: «Бярэзін».

Т. Бярэзін спрабаваў даказаць, што ў інтэрнатах не хапае месц. Але-ж гэта факт, што 62 месцы займаюць пабочныя людзі, заработак якіх у многа разоў перавышае студэнцкую стыпендую. Акрамя таго, некаторыя студэнты, якіх пасялілі ў інтэрнат, маюць магчымасць аплаціць кватэру ў горадзе. Чаго граха таіць, ёсць такія студэнты, якія значна больш аддаюць на гарэлку, чым каштуе кватэра. Калі б пытанне пасялення ў інтэрнат не фармальна, а па-сапраўднаму ўзгаднялася з профсаюзамі, у гэтай справе быў-бы наведзены парадак.

Вельмі правільна сказаў дэлегат юрфака т. Платонаў: «Не гаспадарскае вока ў т. Бярэзіна».

«Дробязі» студэнцкага быту, аб якіх мы гаварылі,—неацеплены інтэрнат па вуліцы Свердлава, недобраўпарадкаваны інтэрнат па вуліцы Кірава, злоўжыванне сваёй уладай пераканаўча гавораць аб характары здольнасцей т. Бярэзіна.

Правы былі тыя дэлегаты, якія гаварылі, што прафком выпусціў усе гэтыя справы са сваіх рук, не ўмяшаўся своечасова ў дзейнасць АГЧ, быў мяккацелым і бяззубым. У прынцыпе разумеючы прычыны нездавальняючага становішча быту і жыллёвых умоў студэнтаў, прафком ішоў на повадзе ў т. Бярэзіна, сам не браўся за справу.

На канферэнцыі аднадушна выказана думка, што пытаннем пасялення студэнтаў у інтэрнаты павінна займацца грамадскасць і ў першую чаргу профсаюзныя арганізацыі. Аб гэтым гаварылася ў справаздачным дакладзе і ў выступленнях дэлегатаў. Дэлегат т. Клімаў унёс прапанову стварыць камісію з прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый і адміністрацыі і вызначаць інтэрнат студэнтам па прадстаўленню дэканатаў і профсаюзных арганізацый факультэтаў. Адпаведны пункт уключан у пастанову канферэнцыі.

Будзем спадзявацца, што крытычныя заўвагі, якія смела былі выказаны на канферэнцыі, будуць пакладзены ў аснову далейшай работы прафкома і адміністрацыйна-гаспадарчай часткі універсітэта.

ВЫШЭЙ УЗРОВЕНЬ КУЛЬТУРНА-МАСАВАЙ РАБОТЫ

Шырока разгарнулася па ўсёй краіне падрыхтоўка да першага ўсесаюзнага фестывалю моладзі і студэнтаў, які адбудзецца летам 1957 года ў Маскве. Да гэтага свята маладосці рыхтуюцца зараз юнакі і дзяўчаты нашай рэспублікі. Разам з усімі рыхтуюцца да яго і калектывы мастацкай самадзейнасці універсітэта.

Залогам сапраўднага поспеху з'яўляецца добрая дысцыпліна членаў калектыву. У нас яшчэ да гэтага часу назіраюцца выпадкі, калі на рэпетыцыях хору адсутнічае па 10—20 чалавек, а на вечары 17 кастрычніка хор выступаў у складзе 70-мі чалавек, хоць па спісу ў хоры 104 чалавекі. З-за нерэгулярнага наведвання рэпетыцый зніжаецца якасць выканання. Яшчэ горш абстаіць справа з духавым аркестрам. З 12 удзельнікаў на рэпетыцыі рэгулярна з'яўляюцца 5—6 чалавек. Вельмі дрэнна наведваюць аркестр студэнты Белы (фізмат), Рабаў (гістфак), Іл'ін (хімфак), Герус (філфак).

Чаму-ж ўсё-такі ў нас маюць месца такія факты? Таму, што работай калектываў мастацкай самадзейнасці займаюцца толькі людзі, непасрэдна адказваючыя за гэта. Толькі тады, калі кожны член нашага калектыву будзе хварэць за гэтую справу, можна, гаворыць аб вялікіх, сапраўдных поспехах.

Нельга ў той-жа час забываць і аб факультэцкай самадзейнасці. У нас ужо так павялося, што сапраўдная работа пачынаецца заўсёды за адзін—два месяцы да агляду. Астатні час раскачваюцца. Але-ж амаль кожны ведае, чым лепш падрыхтаваны канцэрт, тым лепш пройдзе вечар, тым лепш адпачнуць студэнты. У апошні час устанавілася вельмі дрэнная практыка правядзення вечароў. Калі меркаваць па тэмах, то яны павінны быць вельмі цікавымі (творчасць Баха, Шапэна, Бехтовена, Чайкоўскага; паэзія Есеніна, Блока, Маякоўскага і г. д.). Але праходзяць яны ўсе па адной схеме: сумны, нічога не даючы даклад мінут на 10—15, потым—фоксы да ўпаду. Ці адпачнуць на такіх вечарах студэнты? Не. Гэта марна згублены час. Няўжо адыйшоў у нябыт час, калі на вечарах ва ўсіх канцах залы звінела вясёлая песня, прыпеўка, можна было бачыць вясёлы карагод або танцораў, ліха адплясваючых рускага.

Тых, хто першымі пачынае штонебудзь вясёлае, карыснае, у нас з павагай называюць забаўнікамі. Варта табе толькі прапанаваць спець песню, патанцаваць, параіць цікавую гульню, як вакол цябе адразу-ж пазбіраюцца жадаючыя. Так і нараджаюцца забаўнікі. Ім можа быць кожны.

Вечары з забаўнікамі праходзяць даволі цікава. Спытайце ў студэнтаў філфака, ці забудуць яны свой вечар, які адбыўся 5 лістапада. «Ніколі»,—дружна адкажуць вам.

І гэта таму, што ні на адну хвіліну не спынялася бурлівае вяселле. Усё спявала, танцавала, смяялася. У пляс пусціўся нават дэкан факультэта.

Танцы перарываліся гульнямі, рознастайнымі конкурсамі. Не абышлося і без лірычных мінут, калі з заміраннем сэрца слухалі вершы Есеніна, Ваншэнкіна, Шчыпачова. Добра папрацавалі зацейнікі В. Рудакоўскі і Г. Давідчык.

А вось зусім супроцьлеглае. Вечар студэнтаў юрфака і гістфака. Саладжавы мужчынскі голас ціха гугнявіць танга. Расслаблена перабіраючы нагамі, паўзгорбіўшыся, наблізіўшы сваю партнёршу на адлегласць, якой практычна можна пагрэбваць, з выглядам абыякавасці да ўсяго на свеце рухаюцца пары. Танго змяняе фокс, і, зусім рэдка, вальс,—тыя-ж рухі, той-жа рытм, той-жа выраз твару. Такія вечары даўно пара выкінуць з нашай практыкі. Яны нічога не прыносяць, акрамя фізічнай стомленасці, не гаворачы ўжо аб тым, што выхоўваюць у моладзі дрэнны густ.

Універсітэцкія і факультэцкія вечары можна зрабіць яшчэ больш цікавымі, калі прыцягнуць да складання праграм нашых паэтаў. Як прыемна, калі нават сцены запрашаюць цябе трапнымі вершамі пакінуць за парогам дрэнны настрой і ўключыцца ў агульнае вяселле. Літаратурных сіл у нас для гэтага дастаткова.

Ва універсітэце ёсць многа магчымасцей для добрай пастаноўкі культурна-масавай работы. Але яны яшчэ не выкарыстоўваюцца. Да гэтага часу маўчыць універсітэцкі радыёвузел. Абрана рэдакцыя (адказны рэдактар т. Чыгрынаў), але работы ніякай не чуваць. Студэнты жадаюць пасля лекцый пачуць цікавыя перадачы, эстрадныя агляды, як гэта робіцца ва многіх ВНУ краіны. У нас ёсць і сродкі і сілы для гэтай карыснай работы. Не хапае толькі аднаго: жадання. Але і гэта знайшлося-б, калі-б нашы грамадскія арганізацыі больш патрабавалі і больш дапамагалі. Не шкодзіла-б калектыву універсітэта набыць, нарэшце сваю кіноапаратуру. Універсітэцкая кінохроніка карыстаецца звычайна вялікай папулярнасцю. Поспех наперад забяспечан. І эфект, зразумела, быў-бы большым, чым ад «Авадня».

Мала яшчэ арганізоўваецца сустрэч з віднымі людзьмі сталіцы, выпускнікамі нашага універсітэта. Да гэтага часу даводзіцца гаварыць аб дрэннай арганізацыі адпачынку студэнтаў у інтэрнатах. У ленпакоях няма строгага раскладу работы. Часта яны проста ператвараюцца ў танцпляцоўкі.

Усе гэтыя недахопы—не віна асобных адказных таварышаў. Гэта віна ўсяго нашага калектыву.

АБ ГАЛОЎНЫМ ПРАМАЎЧАЛІ

Дэлегаты XVI профсаюзнай канферэнцыі універсітэта ў большасці сваёй гаварылі, што гаспадарчая частка не клапоціцца аб быце студэнтаў у інтэрнатах, дрэнна забяспечвае іх матэрыяльна і г. д. Адным словам, чуліся толькі патрабаванні, патрабаванні і патрабаванні. Іншых пытанняў—вучоба і дысцыпліна, развіццё фізкультуры і спорту, навукова-даследчая работа,—нават не закранулі. Хіба ў нас няма аб чым пагаварыць наконт гэтага? Хіба ўсе гэтыя пытанні ўжо даўно вырашаны?. Не, зусім наадварот. І ўся бяда ў тым, што гаворыцца аб гэтым, у прыватнасці аб вучобе і дысцыпліне, з канферэнцыі ў канферэнцыю, з года ў год, але так нічога не вырашаецца.

Звычайна ў кожным дакладзе прыводзяцца лічбы прапушчаных гадзін, суадносіны добрых і дрэнных адзнак у працэнтах, некалькі прозвішчаў выдатнікаў і адстаючых. Выступаючыя ў спрэчках злёгку крытыкуюць лайдакоў і парушальнікаў дысцыпліны. Але гавораць аб іх такімі нейтральнымі словамі, як «некаторыя», «многія», «асобныя», і г. д. Потым усё гэта запісваюць у пастанову і са спакойным сумленнем разыходзяцца да будучай канферэнцыі. Так прайшла і XVI профсаюзная канферэнцыя, але з тым адрозненнем, што на гэты раз ніхто з дэлегатаў не крытыкаваў «двоечнікаў» нават агульнымі словамі. Але аб гэтым усё-такі трэба было пагаварыць. Пагаварыць так, каб прынятая рэзалюцыя сапраўды была выканана.

Ці-ж можна маўчаць аб тым, што ў мінулым навучальным годзе 11 студэнтаў, паступіўшых ва універсітэт з залатымі і сярэбранымі медалямі, аказаліся ў ліку непаспяваючых. Гэты факт сведчыць аб тым, што ў нас прымаюцца ў студэнцкую сям'ю выпадковыя людзі, людзі, якія незаконна занялі месца больш дастойных. Правільна гаварылася ў справаздачным дакладзе, што ў склад прыёмнай камісіі трэба ўводзіць прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый. Такая практыка, як вядома, адсутнічала да гэтага часу.

Жыццё падказвае, што падрыхтоўка колькасці спецыялістаў з кожным годам павялічваецца, але якасць іх не задавальняе. Ва універсітэт часта прыходзяць людзі, якія імкнуцца прыстасавацца да жыцця, а не будаваць яго. Быўшыя студэнты-выпускнікі Аляксашына і Лапцэвіч (фізіка матэматычны факультэт) рашуча адмовіліся паехаць на працу ў вёску і патрабавалі даць ім месца ў Акадэміі навук БССР. Такіх людзей, мэта якіх лёгкім матыльком прапырхнуць па жыццёвым шляху, у нас не адзінкі. На працягу пяці год жывуць гэтыя «матылькі» сярод нас, трацяць дзяржаўныя сродкі, і толькі пры размеркаванні мы распазнаем іх. Аднак такія факты чамусьці не ўсхвалявалі дэлегатаў канферэнцыі.

Зараз вельмі многа гавораць аб самастойнай рабоце студэнтаў, аб свабодным наведванні лекцый. Гэта важнае і своечасова ўзнятае пытанне. Шкалярскія метады выкладання павінны быць заменены глыбока навуковымі. Студэнты могуць самастойна вывучаць некаторыя курсы, зразумела, для гэтага патрэбен час. Выконваючы ўказанні Міністэрства вышэйшай адукацыі, рэктарат правёў работу па скарачэнню лекцыйных заняткаў да 6 гадзін у дзень.

Аднак некаторыя са студэнтаў разумеюць гэта, як паслабленне ў рабоце: больш можна паспаць. Не, самастойная праца патрабуе яшчэ большай напружанасці і ўпартасці.

Блізіцца экзаменацыйная сесія. Аднак у многіх студэнтаў «няма працоўнага настрою», як выказаўся адзін з дэлегатаў. І гэта сапраўды так. Некаторыя студэнты спакойна прапускаюць заняткі. Можа яны выкарыстоўваюць прапушчаныя гадзіны для самастойнай працы? Не, ніколі з такіх студэнтаў вы не ўбачыце за кнігай у чытальнай зале або кабінеце. Яны без усялякай справы блукаюць па калідору універсітэта або адпачываюць у інтэрнаце.

Аб якой самастойнай працы можа ісці гутарка, калі ў перадвыхадныя і выхадныя дні нашы студэнты наладжваюць танцы да двух-трох гадзін ночы. І гэта не дзіўна, бо ў выхадныя дні не працуюць ні чытальная зала, ні кабінеты, а аўдыторыі знаходзяцца пад замком.

Дэлегат канферэнцыі т. Зяцькоў заявіў, што прафком у адносінах вучобы і дысцыпліны выступае толькі рэгістратарам падзей. Кожны год ад прафкома вылучаюць кагосьці адказным за акадэмічную работу, а надыйдзе наступная канферэнцыя, гэтага таварыша ніхто нават не ведае. Звычайна акадэмічную работу ў нейкай меры праводзіць адказны за гэты сектар ад камітэта комсамола, і таварышы з прафкома перад канферэнцыяй спісваюць у яго справаздачу.

Падобны стыль «кіраўніцтва» карысці не прынясе.

Новаму складу прафкома неабходна асноўную ўвагу ўдзяляць пытанням вучобы студэнтаў.

Паласу арганізавалі
Р. ТКАЧУК, В. МАЦКЕВІЧ, Н. ВАСІЛЕЎСКІ, В. ШЧЭРБА, Г. ІВАНОВА.

ВЫВУЧЭННЮ КРЫМІНАЛІСТЫКІ НАРМАЛЬНЫЯ ЎМОВЫ

Сярод юрыдычных навук існуе толькі адна, якая патрабуе лабараторных заняткаў, выпрацоўкі ў студэнтаў пэўных практычных навыкаў і ўмення.

Гэтая навука—крыміналістыка Значэнне яе вялікае. Яна вывучае пытанні работы са слядамі і рэчавымі доказамі на месцы здарэння: як праводзіць допыты, вобыскі, вочныя стаўкі, экспертызы, эксперыменты, як расследаваць асобныя злачынствы. Студэнт, які вывучае крыміналістыку, рыхтуе сябе да надзвычай адказнай і цяжкай справы—да следства, якому ў нашы дні, у дні барацьбы за ўмацаванне социялістычнай законнасці надаецца вялікае значэнне.

У сувязі з гэтым на старонках юрыдычнага друку ўсё часцей чуюцца галасы аб якасці выкладання крыміналістыкі. Галасы гэтыя трывожныя. Адзначаецца, як агульная з'ява, слабая падрыхтоўка выпускнікоў юрыдычных ВНУ па крыміналістыцы з прычыны дрэннага абсталявання вучэбных лабараторый, няправільнай арганізацыі вучэбнага працэсу, адсутнасці поўнацэннага падручніка па крыміналістыцы. І ўсё больш настойліва гаворыцца аб неабходнасці прыняць тэрміновыя меры да ліквідацыі гэтых недахопаў.

У святле гэтых выступленняў хочацца спыніцца на умовах выкладання крыміналістыкі ў нашым універсітэце.

Наша крыміналісцкая лабараторыя абсталявана вельмі дрэнна. Многіх неабходных для практычных заняткаў прыбораў і прыстасаванняў няма. Адсутнічае, напрыклад, ртутна-кварцавая лямпа, без якой студэнт не можа сабе ўявіць працэс выяўлення слядоў падробкі дакументаў, або чытання сімпатычных чарніл; няма неабходнага набору светафільтраў, якія маюць вялікае значэнне пры знаходжанні непрыкметнага ў дакументах.

Вялікім месцам у курсе выкладання крыміналістыкі з'яўляюцца заняткі па тэме «Агляд месца здарэння». Методыка заняткаў па гэтай тэме і на сённяшні дзень не распрацавана і выклікае гарачыя спрэчкі сярод выкладчыкаў аб тым, як і дзе яе праводзіць—ці на інсцэніраваным месцы здарэння, ці па макетах такога месца? У нас-жа няма ні макетаў, ні месца для інсцэніровак. Прыходзіцца задавальняцца толькі састаўленнем пратакола агляду... аудыторыі, у якой праходзяць звычайныя заняткі.

Можна-б было працягнуць далей сумны пералік недахопаў, ад якіх пакутвае наша лабараторыя. але ёсць яшчэ адно надзвычай сур'ёзнае пытанне, на якім неабходна спыніцца. Гэта пытанне аб лабаранце.

На лабаранта-крыміналіста ўскладваецца маса абавязкаў: ён павінен сачыць за абсталяваннем, забяспечваць вучэбны працэс фотаматэрыяламі, гіпсам і іншымі прыналежнасцямі для работы са слядамі—інакш кажучы, забяспечваць неабходнымі сродкамі заняткі па асобных тэмах і ствараць умовы для самастойнай працы студэнтаў. Між тым у крыміналісцкай лабараторыі няма поўнай стаўкі лабаранта—усе пералічаныя абавязкі павінен выконваць чалавек, атрымліваючы палавіну стаўкі. Таму лабараторыя бывае адчыненай толькі ў вучэбны час. У свабодныя-ж ад аудыторных заняткаў гадзіны яна знаходзіцца пад замком. Такое становішча ў сучасны момант, калі звяртаецца асаблівая ўвага на самастойную працу студэнтаў, нецярпіма, бо пазбаўляе студэнта магчымасці практыкаваць навыкі ў галіне работы са слядамі, з фотаапаратам і г. д. У іншых-жа кабінетах факультэта, дзе на плечы лабаранта ўскладваецца значна менш абавязкаў, працуе па два лабаранты.

Некалькі слоў аб лекцыях. Лекцыі па крыміналістыцы да гэтага часу чыталіся без неабходных ілюстрацый. Студэнтам расказвалася аб прыкметах асобных слядоў, аб спосабах іх фіксацыі, аб выяўленні падробленых дакументаў абстрактна, без паказу іх на экране пры дапамозе эпідыяскопа ці фільмаскопа. Такі паказ неабходна арганізаваць. Эпідыяскоп у лабараторыі ёсць, неабходна толькі прыстасаваць лекцыйную залу для яго выкарыстання. Зала гістарычнага факультэта для гэтай мэты не падыходзіць, бо яна занадта цесная.

Усе гэтыя пытанні—найбольш набалеўшыя ў галіне вывучэння і выкладання крыміналістыкі на юрыдычным факультэце універсітэта. Хочацца спадзявацца, што рэктарат прыме неабходныя меры да стварэння нармальных умоў для вывучэння гэтай важнай дысцыпліны.

Н. А. НОВАСЕЛАВА,
кандыдат юрыдычных навук

ЭСПЕРАНТО—мова міру і дружбы

У час глыбокай антычнасці зарадзілася ўжо мара аб стварэнні такой мовы, на якой-бы маглі свабодна размаўляць адзін з другім людзі розных нацый. Развіццё вытворчых сіл грамадства наводзіла многіх вучоных старажытнасці на думку аб магчымасці стварэння штучнай мовы, якая садзейнічала-б расшырэнню і палягчэнню эканамічных і культурных сувязей паміж рознымі краінамі. Праблема стварэння такой мовы развівалася на працягу стагоддзяў. Прапаноўваліся сотні рознастайных праектаў. У якасці міжнародных моў рэкамендаваліся лацінская, французская, англійская. Але такія прапановы не мелі поспеху і заставаліся толькі на паперы.

Першым удалым праектам стварэння штучнай міжнароднай мовы быў праект варшаўскага доктара Л. Л. Заменгофа. У 1887 годзе Л. Заменгоф апублікаваў падручнік міжнароднай мовы—эсперанто. Стварэнне эсперанто не азначала і не азначае замены ўсіх нацыянальных моў адной міжнароднай мовай. Мэта эсперанто—служыць дапаможнай мовай у міжнародных зносінах. Адразу-ж пасля ўзнікнення эсперанто набыла вялікую колькасць, як прыхільнікаў, так і ворагаў. Але бясспрэчна адно: мова гэтая даказала сваю здольнасць служыць зносінамі паміж народамі і атрымоўвае ўсё больш шырокае распаўсюджванне. Лагічнасць, прастата і мелагучнасць выгадна адрознівае эсперанто ад усіх іншых моў, якія заяўляюць прэтэнзію на міжнародную ролю. У аснову слоўнага фонду яго пакладзены корні англійскіх, нямецкіх, рускіх, французскіх і іншых слоў, а таксама інтэрнацыянальная лексіка. Калі для вывучэння адной з замежных моў—англійскай або французскай—патрэбны гады ўпартай працы, то эсперанто можна вывучыць усяго за некалькі месяцаў і нават тыдняў, асабліва калі вывучаючы яе хоць у якой-небудзь меры знаём з замежнымі мовамі. Граматыка эсперанто вельмі простая і састаіць усяго з 16 правіл. Выключэнняў у правілах ніякіх няма. Так, напрыклад, усе назоўнікі заканчваюцца на *о*, прыметнікі на *а*, прыслоў'е на *е*.

Склонаў усяго два: назоўны і вінавальны. Апошні атрымоўваецца шляхам далучэння літары *n* Неабходна завучыць каля двух тысяч слоў і, ведаючы граматыку, можна свабодна размаўляць на эсперанто. Леў Талстой, напрыклад, вывучыў эсперанто за дзве гадзіны. У падтрымку мовы эсперанто выказваліся многія вучоныя і відныя грамадскія дзеячы. Аляксей Максімавіч Горкі, які з'яўляўся ганаровым членам арганізацыі мінскіх эсперантыстаў, пісаў аб гэтай мове наступнае: «Кансерватыўная думка ўпарта даказвае, што эсперанто—утапічная выдумка. Жывая, заканамерна развіваючаяся рэчаіснасць, не спяшаючыся, але ўсё больш рашуча, абвяргае кансерватараў... Эсперанто,—на мой погляд, —з'яўляецца здаровым і ўпаўне здольным да далейшага развіцця зародкам інтэрнацыянальнай мовы. Ужо зараз эсперанто мае даволі пашыраную літаратуру і даволі паспяхова распрацоўваецца тэарэтычна. Гэта работа пойдзе больш паспяхова і хутка, калі да яе прыцягнуць вучоных філолагаў з асяроддзя тых, хто пераканаіны ў неабходнасці аб'еднання чалавецтва».

Французскі пісьменнік Анры Барбюс, які назваў эсперанто азбукай Інтэрнацыянала, палка заклікаў усіх да яе вывучэння: «Будзьце вучнямі, а затым і настаўнікамі азбукі Інтэрнацыянала!»

Рух эсперантыстаў з кожным днём расце і пашыраецца, асабліва зараз, калі наладжваецца цеснае эканамічнае і культурнае супрацоўніцтва паміж народамі ўсіх нацый і рас, мацнее барацьба за мір ва ўсім свеце. У сучасны момант на эсперанто выходзяць каля 100 газет, вялікая колькасць часопісаў, мастацкай і навуковай літаратуры. На эсперанто выдадзены творы Лу Сіня, японскага драматурга Укау Акіта, нямецкага пісьменніка Віллі Брэдэля, творы Мерыме, Вазава і другіх. Нядаўна эсперантысты горада Ерэвана атрымалі ў падарунак ад эсперантыстаў Польшчы паэму «Пан Тадэуш» Адама Міцкевіча на міжнароднай мове. На эсперанто перакладзены такія складаныя паэтычныя творы, як «Евгений Онегин» А. С. Пушкіна, вершы Маякоўскага.

Рэгулярна склікаюцца кангрэсы эсперантыстаў, на якіх вырашаюцца важнейшыя праблемы развіцця і ўзбагачэння мовы. На саракавым, юбілейным пасяджэнні эсперантыстаў, які адбыўся ў 1955 годзе ў Балоны, удзельнікам кангрэсу быў паказаны спектакль па п'есе Н. В. Гогаля «Рэвізор» на мове эсперанто. У 1925 годзе «Сусветны Тэлеграфны Саюз» аб'явіў эсперанто «яснай мовай у міжнароднай тэлеграфіі». На мове эсперанто арганізуюцца перадачы па радыёвяшчанню.

Усё гэта гаворыць аб тым, што мова эсперанто атрымала шырокае прызнанне сусветнай грамадскасці. Зараз усё большая і большая колькасць людзей, асабліва моладзь, вывучаюць эсперанто. За рубяжом ва многіх гарадах, нават невялікіх, існуюць эсперантысцкія арганізацыі. Гэтую мову вывучаюць ва універсітэтах. У сучасны момант асабліва яскрава выявілася неабходнасць у вывучэнні інтэрнацыянальнай мовы. У абарону гэтага гавораць фестывалі моладзі, міжнародныя кірмашы, наведванне краін турысцкімі групамі. Ведаючы гэтую агульную мову, можна дасягнуць лепшага ўзаемаразумення, лягчэй абменьвацца вопытам і разам змагацца за агульную мэту—мір назаўсёды.

У нашай краіне таксама ўзмацняецца цікавасць да вывучэння міжнароднай мовы. Набліжаецца Маскоўскі фестываль моладзі ўсяго свету. У пісьмах да савецкіх грамадзян нашы зарубежныя сябры выказваюцца за тое, каб на VI фестывалі прадстаўнікі ўсіх нацый размаўлялі не з дапамогай перакладчыкаў і жэстамі, а на адной, зразумелай для ўсіх мове—эсперанто. Вось што, напрыклад, піша дырэктар школы Людвіг Шодль з Нейрупіна (ГДР): «Мы чулі, што савецкія камсамольцы жадаюць вывучаць эсперанто, каб выкарыстаць яго на VI фестывалі. Цудоўна! Гэта дапаможа нам свабодна, без перакладчыкаў абменьвацца вопытам і планамі. Чым больш людзей розных нацый змогуць па-сапраўднаму разумець адзін другога, тым больш плённай будзе наша барацьба за мір. Ні адна мова не падыходзіць для гэтай мэты, як эсперанто».

У Савецкім Саюзе гурткі па вывучэнню эсперанто арганізаваны ва многіх гарадах: у Маскве, Ленінградзе, Ерэване, Рызе, Ліепае. У МДУ імя Ламаносава працуюць шэсць такіх гурткоў. У нас у Мінску пачаў работу гурток па вывучэнню эсперанто пры Палацы піянераў. У яго рабоце вялікую дапамогу аказваюць старэйшыя эсперантысты Беларусі пісьменнікі Янка Маўр і дацэнт П. М. Кірушын. Падтрымаць гэтае добрае пачынанне—справа гонару моладзі Мінска і перш за ўсё студэнтаў універсітэта.

В. МАЦКЕВІЧ,
Н. ВАСІЛЕЎСКІ.

НА КОНКУРС

ВЫПРАБАВАННЕ МУЖНАСЦІ

(Нарыс)

(Працяг, пачатак у № 31)

Ускіпела спрэчка. Нехта з хлопцаў кінуў у адрас дзяўчат крыўднае слова. Трэба было неяк прыйсці да кампрамісу.

— Ды замаўчыце вы!—пачуўся голас Нікалая Буслава, студэнта гістарычнага факультэта, які разам з Алегам Касперовічам трапіў у брыгаду студэнтаў-біёлагаў.—Давайце разаб'емся на дзве групы. Адна будзе пералапачваць зерне, а другая—разгружаць. А потым заменімся месцамі.

— Вось гэта правільна!—з палёгкай уздыхнулі навокал.

— Дзяўчаты, можна мне з'ездзіць да камбайна?—папрасіла Галя Галкоўская.—Я яшчэ ніколі не бачыла, як ён працуе.

— Ну што-ж,—згадзіліся дзяўчаты. І Галя бягом кінулася да машыны, якая адпраўлялася ў поле.

Грузавік пад'ехаў да камбайна, на якім трапятаўся сцяжок пераможцы ў социялістычным спаборніцтве.

— Наш лепшы камбайнер, Іван Пыльнікаў, — растлумачыў Галі шафёр, паказваючы на высокага светлавалосага хлопца, які стаяў на масціку камбайна.—А побач—брыгадзір.

— Уладзімір Іванавіч, чаму камбайн стаіць?—спыталася Галя ў брыгадзіра, які старанна цярушыў ў далонях каласы пшаніцы.—Іншыя камбайны ўжо даўно жнуць.

— Пшаніца яшчэ мокрая ад ночы,—брыгадзір працягнуў дзяўчыне пучок вусатых каласоў.—Бачыш? Раса так і пырскае. Толькі на ўзгорках жаць можна. Але ты, не хвалюйся. Хутка і тут пачнем. Пільнікаў яшчэ возьме сваё. Праўда, Іван?

— Спадзяюся,—спакойна адказаў камбайнер.

Яшчэ і яшчэ раз брыгадзір з камбайнерам агледзелі пшаніцу і, нарэшце, Уладзімір Іванавіч сказаў:

— Ну, пачнем. Залазь на масцік,—звярнуўся ён да Галі,—пацікаўся, як працуе агрэгат. І да камбайнера:—Ну, Іван, кранай!

Не адрываючы вачэй, Галя любавалася пераліўчатым ззяннем пшаніцы. Сонца яшчэ не прасушыла збажжыну, і расінкі на каласах іскрыліся вясёлкай. Хвалявалася пшанічнае мора. А па ім адзін за другім плылі камбайны. І на адным з іх стаяла яна, расчырванелая, узрушаная і шчаслівая. А калі яна ўбачыла, як у бункер паліўся тугі залацісты струмень буйнага зерня, сэрца ад радасці так і акалацілася ў грудзях:—«Вось ён, гэты хлеб, дзеля якога паехалі мы сюды,—падумала яна.— Гэта-ж золата, скарб народны!»

...Ні на хвіліну не сціхае работа на таку. Гудуць зернеачышчальныя машыны. Грузавікі падыходзяць адзін за другім. У кузавах мільгаюць бронзавыя ад загару плечы і рукі студэнтаў. Працуюць ны з аганьком, не ведаючы стомы. Ніхто з іх не пакідае сваіх баявых пастоў.

— Стамілася?—пытаецца Нікалай Гесь у Іры Верабейчыкавай.

Тая адмоўна ківае галавой, нягледзячы на тое, што яе твар, рукі, плечы пакрыліся потам.

Размоў амаль не чуваць. Толькі зрэдку прагучыць чый-небудзь жарт і кароткі смех, і з новай сілай пачынаюць лапаты струменіць зерне, якое бясконцым патокам плыве і плыве на ток.

Звяно з трох чалавек разгружае машыну з зернем за 5—7 мінут.

— А можа за тры-чатыры мінуты разгрузіць здолеем?—заўважае нехта. І тут-жа Нікалай Буслаў прапануе свой метад разгрузкі:

— Гэта зусім проста,—тлумачыць ён таварышам.—Толькі разгружаць машыну будуць не тры, а чатыры чалавекі. Гэта дасць вялікую эканомію ў часе. Давайце паспрабуем.

Ён, Нікалай Гесь, Ніна Кошкіна і Галя Галкоўская забіраюцца ў кузаў пад'ехаўшага грузавіка.

— Засячы час!—крычыць Галя Іры Саладоўнікавай.

Бягуць секунды, але яшчэ хутчэй бяжыць зерне з кузава аўтамашыны. Прайшло 20, 30, 40 секунд...

— Гатова!—падае знак Нікалай Гесь, змахнуўшы з твару кропелькі поту.

— 50 секунд,—чуецца адказ Іры.

...Непрыкметна падкраліся прыцемкі. Чорнае пакрывала ночы неяк імгненна апусцілася на стэп. Адна за другой пацягнуліся на стаянку машыны. Дзень напружанай працы ўступіў месца адпачынку. І як прыемна легчы пластам у пахучае сена і, зазірнуўшы ў зорнае неба, прыслухацца да таямнічых гукаў, якімі напоўнен начны цалінны стэп. Ён не заснуў, а прытаіўся, працягваючы свой працавіты дзень. Гэта адчувалася і ў шапаценні пшаніцы, і ў рокаце трактараў, і ў водблесках аўтамабільных фар, што рассякалі цемру.

І хоць нясцерпна ламіла паясніцу, не слухаліся рукі, балеў кожны мускул, але студэнты бадзёра праводзілі свой першы працоўны дзень на цаліне.

— Песню!— заўзята прапанавала Таня Цюлькіна.—І праз мінуту яе тугі, прыемны голас, нібы птушка, узляцеў над стэпам. Песню дружна падхапілі юнакі і дзяўчаты і, здаецца, яна паімчала да самых зорак. Адна мелодыя змяняла другую: то задумённая аб дзяўчыне серавокай, якая не павін на забываць свайго каханага; то жартоўная аб Васю-Васільку, які раптам узяў і засумаваў, сам не ведаючы ад чаго; то аб цалінных сябрах, якім не страшна ні спякота, ні завея лютая; то аб сапраўдным шчасці чалавека, яго пачуццях і каханні...

Так пачаліся працоўныя будні гэтага маленькага, але дружнага студэнцкага калектыву. З кожным днём павялічваўся аб'ём работ, але студэнты па-ранейшаму перакрывалі нормы. Ужо не дзве з палавінай, а чатыры-пяць норм выконваў кожны з іх штодзённа. Па 16—18 гадзін даводзілася працаваць у суткі. Але ніхто не хныкаў і не скардзіўся на стому.

...Усе гэтыя думкі, нібы віхор, пранесліся ў нінінай галаве. «Аб усім гэтым і патрэбна напісаць брату,—рашыла яна.—А яшчэ аб тым, як Галя Галкоўская і Іра Верабейчыкава некалькі дзён ўтойвалі, што яны дрэнна сябе адчуваюць і імкнуліся працаваць нараўне з усімі; і аб кругласутачнай рабоце, калі ноччу разгружаеш машыну, а вочы ў цябе спяць, але рукі працягваюць напружана працаваць; і аб шчырых гутарках каля вогнішча, дзе давяраеш адзін другому самыя запаветныя мары; і аб тым, як жывем мы адзінай і дружнай сям'ёй; і яшчэ аб многім многім іншым, чаго і не ўспомніш адразу».

Думкі мітусяцца, блытаюцца. Ніна і не заўважыла, як дрымота заплюшчыліся вочы. Яна нечакана ўсміхнулася ў сне, нешта прашаптала. Полымя свечкі то ярка ўспыхвала, то пачынала трапятацца, гатовае патухнуць.

...На ўсходзе паказалася першая палоска ранішняй зары.

— Ведаеш, Антаніна, — пачуўся за палаткай голас брыгадзіра—Кустанай такі не хлусіў, калі прагноз перадаваў. Бачыш, на небе ні хмаркі. Як думаеш, ці ўправімся мы са жнівом да першага?

— Я думаю, што нават раней,—адказала ўчотчыца брыгады Антаніна Какошка.

Размова за палаткай разбудзіла Ніну. Яна накінула на плечы ватоўку і выбегла на вуліцу.

— Ужо ўскочыла?—здзівіўся брыгадзір.—Чаму так рана?

Ніна сумелася і нічога не адказала.

— А дзень абяцае быць добрым,—працягваў Уладзімір Іванавіч, паказваючы на перадранішнюю чырвань, ахапіўшую палавіну неба.

Усе трое залюбаваліся світаннем. Зоркі паступова гублялі свой бляск і адна за другой тухлі. Голькі Венера ззяла ярка-ярка, аж болю ў вачах. Але вось і яна патухла. З-за гарызонту паволі выкаціўся вялізны багровы шар, рассыпаўшы па наваколлю радужныя суквецці. Ціха і паважна гойдаліся тугія каласы пшаніцы, бліскаючы кропелькамі расы.

З усходу ішоў новы дзень—дзень натхнёнай працы, дзень новых перамог.

Э. ЧЭЧКО.

Адрас рэдакцыі: Мінск, Універсітэцкі гарадок, Біякорпус, пакой 62, тэл. 2-07-19 **Рэдактар А. ВОЛК.**

АТ 10908 **Друкарня выдавецтва БДУ.** Зак. 1264. **Тыраж** [illegible]